

УДК 902.2:39.001:069.01:377.35

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10\(40\)-2593-2606](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10(40)-2593-2606)

Боян-Гладка Світлана Петрівна кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології і археології, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, <https://orcid.org/0000-0002-1834-9425>

Дрогобицька Оксана Ярославівна кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології і археології, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, <https://orcid.org/0000-0002-2929-1708>

Костючок Петро Леонтієвич кандидат історичних наук, професор кафедри етнології і археології, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, <https://orcid.org/0000-0001-8719-8723>

Кочкін Ігор Тарасович старший викладач кафедри етнології і археології, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, <https://orcid.org/0000-0002-6755-8602>

Кугутяк Микола Васильович доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри етнології і археології, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, <https://orcid.org/0000-0002-8936-3080>

Томенчук Богдан Петрович кандидат історичних наук, професор кафедри етнології і археології, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, <https://orcid.org/0000-0002-7445-8378>

АРХЕОЛОГІЧНА, ЕТНОГРАФІЧНА ТА МУЗЕЙНА ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Анотація. Стаття присвячена комплексному аналізу та висвітленню ролі, змісту та організаційних особливостей археологічної, етнографічної та музейної практик у системі професійної підготовки студентів спеціальності

«Історія та археологія» на прикладі Факультету історії, політології і міжнародних відносин Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. Незважаючи на важливість тематики, роль вказаних практик залишається малодослідженою.

Автори розглядають кожну практику окремо, підкреслюючи її ключову мету, завдання та форми роботи. Зокрема, археологічна практика, яка проводиться для студентів I курсу на базі городищ, замків та фортець, має на меті дати основні знання та навички дослідження пам'яток у польових умовах.

Студенти засвоюють методику проведення археологічної розвідки, фіксації, документації, консервації та реставрації знахідок, а також вчать розуміти специфіку культурного шару. Практика також включає роботу з фондами та експозиціями, зокрема Музею археології Прикарпаття.

Мета етнографічної практики – закріплення знань із загальної етнології, формування професійних знань про культуру, побут українців, а також вироблення навичок збиральницької та науково-дослідницької роботи.

Практика передбачає стаціонарні польові дослідження на території Бойківщини, Гуцульщини, Покуття та Опілля, збір інформації шляхом інтерв'ю та анкетування, фіксацію матеріалів за допомогою аудіо-, відеотехніки, картографування та колекціонування артефактів. Зібрані матеріали зберігаються у Науковому етнографічному архіві факультету.

Музейна практика як складова навчального плану студентів IV курсу проходить на базі Івано-Франківського краєзнавчого музею та Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери. Її мета – набуття студентами професійних компетентностей наукових співробітників музею, включаючи планування роботи, реалізацію науково-дослідницької та виховної діяльності, впровадження інноваційних методів, а також розвиток комунікативно-навчальних вмінь. У межах практики здійснюється підготовка та проведення екскурсій, із застосуванням засобів «живої історії» та соціальних мереж для популяризації експонатів.

У висновках підкреслено, що інтеграція трьох видів практик забезпечує комплексний підхід до підготовки фахівців, які здатні не лише вивчати, а й досліджувати, зберігати та популяризувати історико-культурну спадщину Карпатського регіону та України загалом. Наголошується на можливості працевлаштування через тісну співпрацю з базами практик.

Ключові слова: археологія, етнографія, етнологія, історія первісного суспільства, археологічна практика, етнографічна практика, музейна практика.

Boian-Hladka Svitlana Petrivna Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of Ethnology and Archeology, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, <https://orcid.org/0000-0002-1834-9425>

Drohobyska Oksana Yaroslavivna Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of Ethnology and Archeology, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, <https://orcid.org/0000-0002-2929-1708>

Kostyuchok Petro Leontievych Candidate of Historical Sciences, Professor of the Department of Ethnology and Archeology, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, <https://orcid.org/0000-0001-8719-8723>

Kochkin Igor Tarasovych senior lecturer at the Department of Ethnology and Archeology, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, <https://orcid.org/0000-0002-6755-8602>

Kugutyak Mykola Vasylovych Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the of the Department of Ethnology and Archeology, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, <https://orcid.org/0000-0002-8936-3080>

Tomenchuk Bogdan Petrovych Candidate of Historical Sciences, Professor of the Department of Ethnology and Archeology, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, <https://orcid.org/0000-0002-7445-8378>

ARCHAEOLOGICAL, ETHNOGRAPHIC, AND MUSEUM PRACTICES IN THE TRAINING OF HISTORY AND ARCHAEOLOGY SPECIALISTS

Abstract. The article is devoted to a comprehensive analysis and coverage of the role, content, and organizational features of archaeological, ethnographic, and museum practices in the system of professional training of students majoring in History and Archaeology, using the example of the Faculty of History, Political Science, and International Relations of the Vasyl Stefanyk Carpathian National University. Despite the importance of the subject, the role of these practices remains understudied.

The authors consider each practice separately, emphasizing its key goals, tasks, and forms of work. In particular, archaeological practice, which is conducted for first-year students at ancient settlements, castles, and fortresses, aims to provide basic knowledge and skills for researching monuments in the field. Students learn the methods of archaeological exploration, recording, documentation, conservation, and restoration of finds, as well as how to understand the specifics of the cultural layer. The practice also includes working with collections and exhibitions, in particular those of the Museum of Archaeology of the Carpathian Region.

The goal of ethnographic practice is to consolidate knowledge of general ethnology, develop professional knowledge about Ukrainian culture and way of life, and develop skills in collecting and scientific research. The practice involves stationary field research in the territories of Boikivshchyna, Hutsulshchyna, Pokuttia, and Opillia, collecting information through interviews and questionnaires, recording materials using audio and video equipment, mapping, and collecting artifacts. The collected materials are stored in the Scientific Ethnographic Archive of the faculty.

Museum practice, as part of the curriculum for fourth-year students, takes place at the Ivano-Frankivsk Regional Museum of Local History and the Ivano-Frankivsk Regional Museum of the Liberation Struggle named after Stepan Bandera. Its goal is to help students acquire the professional competencies of museum researchers, including work planning, implementation of research and educational activities, introduction of innovative methods, and development of communication and teaching skills. The internship includes preparing and conducting tours, using “living history” and social media to promote the exhibits.

The conclusions emphasize that the integration of three types of practices provides a comprehensive approach to training specialists who are capable not only of studying, but also of researching, preserving, and promoting the historical and cultural heritage of the Carpathian region and Ukraine as a whole. The possibility of employment through close cooperation with practice bases is emphasized.

Keywords: archaeology, ethnography, ethnology, history of primitive society, archaeological practice, ethnographic practice, museum practice.

Постановка проблеми. Неодмінною складовою навчального процесу з підготовки фахівців зі спеціальності «Історія та археологія» безперечно є практики, адже саме вони дозволяють сформуванню умінь і навички, необхідні майбутньому науковому працівнику в подальшій його роботі за фахом. У даній статті розглянемо археологічну, етнографічну та музейну практики на прикладі їхньої організації для студентів факультету історії,

політології і міжнародних відносин Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ). Ці практики демонструють комплексний підхід до підготовки фахівців, об'єднуючи польові дослідження, роботу з первинними джерелами та популяризацію історико-культурної спадщини Карпатського регіону. Однак, незважаючи на важливість окресленої тематики, роль вказаних практик у системі підготовки фахівців з історії та археології досі залишається малодослідженою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методичні рекомендації з археологічної практики містяться у посібнику Б. Томенчука та І. Кочкіна [1]. Результати наукових досліджень, здійснених на місцях проведення студентської практики, проаналізовані в низці публікацій М. Кугутяка, В. Романця і вже згаданих Б. Томенчука та І. Кочкіна [2; 3; 4].

Методиці польового етнографічного дослідження присвячені праці М. Глушка [5], М. Паньківа [6], С. Боян-Гладкої і П. Костючка [7; 8; 9]. Ці автори акцентують увагу на необхідності вироблення навичок збиральницької роботи, спілкування з інформаторами та фіксації матеріальної і духовної культури різних етнографічних регіонів. Зокрема львівський етнолог М. Глушко у підручнику для студентів «Методика польового етнографічного дослідження» не тільки обґрунтував важливість польової етнографії, а й охарактеризував основні етапи підготовки етнографічної експедиції, правила ведення і зберігання документів під час експедиції, опрацювання та оформлення матеріалів для передавання у архів [5, с. 222-276]. Дослідниця О. Дрогобицька вивчає наукову та культурно-освітню діяльність Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери як бази практики [10], а також засоби, які допомагають «оживити» екскурсії й зробити їх інтерактивними [11].

Вказані дослідження та навчально-методичні розробки підтверджують, що інтеграція трьох видів практик забезпечує всебічну підготовку фахівців, здатних вивчати археологічні та етнографічні пам'ятки, музейні матеріали, працювати над їх збереженням та популяризацією.

Мета статті полягає у комплексному аналізі та висвітленні ролі, змісту та організаційних особливостей археологічної, етнографічної та музейної практик у системі професійної підготовки студентів спеціальності «Історія та археологія».

Виклад основного матеріалу. Неабияке зацікавлення у студентів І курсу викликає археологічна практика, яка проводиться щороку влітку. Базою цієї практики є кафедра етнології і археології та Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат Карпатського національного

університету імені Василя Стефаника, а також Інститут археології НАН України (м. Київ), ДП «Культурна спадщина Прикарпаття» Охоронної археологічної служби України Інституту археології НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів), Національний заповідник «Давній Галич», Івано-Франківський краєзнавчий музей.

Археологічна практика проводиться, як правило, на пам'ятках західноукраїнського регіону, котрі досліджуються викладачами кафедри етнології і археології, науковими працівниками перелічених наукових закладів.

У першу чергу студенти ознайомлюються з методичними порадами з підготовки і проходження навчальної практики. На підготовчому етапі також відбувається цільовий інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності [1, с.7]. З 2006 р. дослідження здійснювалися на Пантелеймонівському та Спаському городищах, території Станіславівської фортеці (м. Івано-Франківськ), Надвірнянського та Галицького замків [2, с.187], Манявського та Гошівського монастирів [4, с.40]. Під час практики студенти вивчають особливості різних археологічних культур, засвоюють методи проведення археологічних розвідок і розкопок різних типів пам'яток (стоянок, поселень, городищ, виробничих центрів), а також обліку знахідок, виготовлення планів, креслень. Упродовж усього періоду практики студенти ведуть щоденник, де фіксуються її основні моменти. Керівники організують пішохідні та виїзні екскурсії до церкви Пантелеймона у селі Шевченковому, у Музей етнографії (с. Крилос Івано-Франківської області), Галицький замок та ін.

Археологічна практика вважається виїзною і проводиться як в Івано-Франківській області, так і за її межами. Зокрема, у 2019 р. студентська група проходила практику в експедиції ДП «Подільська археологія» Охоронної археологічної служби України Інституту археології НАНУ (керівник В. Ільчишин). Роботи відбувалися на території смт Залізці Зборівського району Тернопільської області. З 2022 р. практиканти брали участь в археологічних дослідженнях в'їзної вежі Галицького замку, яка датується XVI–XVII ст. Здобувачі освіти засвоювали особливості розчистки кам'яної кладки фортечної споруди, фото і графічної фіксації знайдених пам'яток. Знахідки з усіх об'єктів після опрацювання передаються науковим працівникам відділу археології і відтворення історичних ландшафтів Національного заповідника «Давній Галич». У 2025 р. практика також проходила на базі Гошівського греко-католицького монастиря Чину Святого Василя Великого і прилеглих територій у с. Гошів Калуського району Івано-Франківської області. У ході роботи відпрацювалися методи проведення археологічних розвідок у гірській місцевості.

У Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника діє Музей археології Прикарпаття, створений з метою вивчення і збереження пам'яток матеріальної та духовної культури давнього населення України [12, с. 358]. На базі музею відбуваються лекційні та семінарські заняття, студенти засвоюють основні методи консервації речового матеріалу. Завдяки експонатам музею забезпечується візуалізація інформації про господарство та заняття давнього населення. Варто також наголосити, що археологічна колекція музею формувалася частково за результатами археологічних практик.

Важливе місце в системі професійної підготовки майбутніх істориків також займає етнографічна практика. Введення її в 2013 р. обумовлено потребою актуалізувати дослідження історико-культурної спадщини українців, формування бережливого і шанобливого ставлення до культурної скарбниці народу, емоційно-моральної сфери особистості, розвитку духовних потреб та ціннісних орієнтацій.

Базами етнографічної практики є науково-дослідницькі інституції, спеціалізовані інститути, музеї, заклади культури, відділи освіти райдержадміністрацій, серед яких Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського; Національний заповідник «Давній Галич»; Долинський краєзнавчий музей «Бойківщина» ім. Тетяни і Омеляна Антоновичів; Національний природний парк «Верховинський»; Національний природний парк «Гуцульщина» (м. Косів) [7, с. 8].

Метою цієї практики є закріплення знань, отриманих студентами з теоретичного курсу «Загальна етнологія», формування і розширення професійних знань студентів про історію, культуру, побут українців та інших етносів, що населяють територію України, опанування набутих знань і спостереження за мовленням інформаторів, дослідження усної і пісенної народної творчості. Поглиблення інтересу студентів до міжпоколінних традицій сприяє набуттю професійно-педагогічних навичок, що веде до усвідомлення своєрідності народу, виховує почуття поваги до інших етносів, розвиває культурознавчу, народознавчу, методичну, педагогічну компетенції майбутніх істориків [6, с. 45]. Тому завданнями етнографічної практики є: виробити у студентів навички практично-дослідницької, наукової і збиральницької роботи пам'яток матеріальної та духовної культури; розвивати у них прагнення до самоосвіти, систематичного набуття і поповнення знань; ознайомити практикантів з методикою польових досліджень; навчити основним формам роботи в експедиції: особистому спостереженню, навикам спілкування з інформаторами, методам фіксації речових матеріалів і збору етнографічних колекцій; навчити правилам ведення і збереження польової документації та методиці

використання польових матеріалів у науково-дослідній, виховній та практичній роботі за професійною спрямованістю [7].

Етнографічна практика для студентів III курсу передбачає стаціонарні польові дослідження з виїздом на місце, де здійснюється безпосереднє вивчення етнографічної специфіки населення й традиційних форм господарювання, побуту, звичаїв Бойківщини, Гуцульщини, Покуття і Опілля.

Стаціонарне польове дослідження передбачає двотижневе зібрання матеріалів, їх аналітичне опрацювання і реконструкцію пережитків традиційної культури. Під час практики студенти збирають інформацію шляхом анкетування та інтерв'ю. Запис ведеться за допомогою відео-та аудіотехніки з використанням картографування та колекціонування артефактів. Саме фотографії, малюнки, карти-схеми потім додаються до звітної документації. Після закінчення етнографічної практики студенти подають керівнику наступні документи: щоденник етнографічної практики, звіт, аудіо- та відеозаписи, карти місцевості, колекції артефактів. На завершення практиканти оцінюють та усвідомлюють власний досвід пошукової роботи, що сприяє їхньому становленню як науковців, громадян і особистостей. У 2013–2021 рр. з метою вивчення традиційної духовної культури і побуту місцевих мешканців відбувались етнографічні експедиції на Бойківщину [8, с. 112]. У 2023 р. здійснено спробу вивчити загальну характеристику етнографічних особливостей Галицького Опілля, а в 2024–2025 рр. проведено етнографічні мандрівки Галицькою Гуцульщиною для виявлення збережених рідкісних народних ремесел – ткацтва рушників, ліжників, різноманітних технік вишивки, різьби по дереву, мосяжництва, косівської кераміки, писанкарства, сирної пластики, а також вивчення елементів духовної культури і традиційного полонинського господарства на Верховинщині й Косівщині [9, с. 234].

Водночас інша частина здобувачів проходила практику на базі Коломийської громади. З ініціативи та всебічного матеріально-технічного сприяння Управління культури та туризму Коломийської міської ради та підтримці Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського у 2025 р. здійснено комплексне дослідження нематеріальної культурної спадщини сіл: Саджавки, Товмачика, Шепарівців, Іванівців, Раківчика, Воскресінців, Корнича, Грушова та Кубаївки. У більшості населених пунктів проводилися нарративні інтерв'ю, які дали змогу виокремити специфіку й особливості локальної етнокультури, її практикування та міжпоколінної передачі.

Зокрема, у с. Саджавка було реконструйовано місцевий Святвечір, окреслено особливості локальної гастрономії та фольклору, ланцюгів передачі звичаїв колядування та щедрування між поколіннями. Зафіксовано

побутування унікального обряду Драниця, який зберігся лише у цьому населеному пункті [13]. У Раківчику практиканти стали учасниками відтворення плетіння весільного вінка, вбирання деревця і підпалка, а в Іванівцях – давнього обряду «піродрахи» (дертя пір'я). Натомість у Восресінцях студенти ознайомилися з традиціями «першого вечора», шили вінки, вбирали деревце й долучалися до приготування святкових страв. Також було реконструйовано місцеву колядку «Незгасла». У Корничі відбулося знайомство з кушнірством та художньою обробкою шкіри [14].

Студенти також взяли участь у фольклорному фестивалі «Коломийка 2025», який відбувся у Восресінцях. На основі опрацьованих матеріалів здобувачі освіти долучилися до проведення семінару-практикуму в с. Кубаївка. На конкретних дослідницьких прикладах для працівників культури та туризму Коломийської міської ради було проілюстровано важливість вивчення традицій і відтворення елементів етнокультурної спадщини, методи збору матеріалів, правила роботи з респондентами тощо.

Варто наголосити, що впродовж 2013–2025 рр. під час етнографічної практики в селах Прикарпаття зібрано чималу колекцію старовинних речей: зразки вишивки, одяг, взуття, керамічний і дерев'яний посуд, вироби домашнього вжитку з лози і соломи тощо. Ці речі неодноразово були експоновані на Дні відкритих дверей факультету та університету, Науковому фестивалі (травень 2019 р.), інших профорієнтаційних заходах. Усі матеріали знаходяться в Науковому етнографічному архіві Факультету історії, політології і міжнародних відносин. На сьогодні вони потребують зберігання в окремому приміщенні, що в черговий раз актуалізує питання про створення окремого етнографічного музею.

Щодо музейної практики, яка проводиться для студентів спеціальності «Історія та археологія» на IV курсі, то її базами виступають Івано-Франківський краєзнавчий музей, Долинський краєзнавчий музей «Бойківщина» Тетяни і Омеляна Антоновичів та Івано-Франківський обласний музей визвольної боротьби імені Степана Бандери, з якими факультет уклав угоди про наукове співробітництво.

Фонди Івано-Франківського краєзнавчого музею налічують понад 110 тис. одиниць. Особливо цінними є археологічна, етнографічна, палеонтологічна, філателістична колекції, а також стародруки XVII–XVIII ст., зброя, живопис та графіка XIX–XX ст. Варто також згадати унікальні археологічні старожитності з кургану Галичина могила у с. Крилос Галицького району Івано-Франківської області (X–XI ст.), ікони, вироби з срібла XII–XIII ст., скульптури Й. Пінзеля XVIII ст. [15]. Прикметно, що експозиція музею охоплює також природу, історію, побут населення Гуцульщини, Бойківщини, Покуття й Опілля, а також різні види декоративно-прикладного

мистецтва (різьбу по дереву, гончарство, писанкарство,), адже це дає можливість студентам спробувати себе у ролі працівників різнопланових музейних установ [16, с. 30].

Івано-Франківський обласний музей визвольної боротьби імені Степана Бандери відкритий 14 жовтня 1997 р. та має чотири філіали, серед яких «Меморіальний комплекс «Дем'янів Лаз», «Історико-меморіальний музей Степана Бандери» у селі Старий Угринів Калуського району Івано-Франківської області, «Музей визвольних змагань Карпатського краю» у місті Косові та «Підпільна штаб-квартира Романа Шухевича» у селі Княгиничі Рогатинського району Івано-Франківської області. Численні заходи, які відбуваються на базі музею (тематичні виставки, презентації нових видань, конференції, костюмовані екскурсії, зустрічі з ветеранами, благодійні аукціони та інше) роблять історію національно-визвольної боротьби доступною та цікавою для відвідувачів різного віку і допомагають краще зрозуміти історичні корені сучасних подій та викликів, з якими стикається Україна [10].

Студенти також можуть проходити практику на базі музеїв, розташованих у їхньому населеному пункті або в найближчому місті. У такому випадку базами практики виступають Історико-меморіальний музей Степана Бандери (с. Угринів Калуського району Івано-Франківської області), Долинський краєзнавчий музей Тетяни і Омеляна Антоновичів «Бойківщина», Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття, *Музей писанкового розпису* у Коломиї, історико-краєзнавчі, громадські музеї при школах. Ці та інші музеї залучають майбутніх істориків до популяризації різних пам'яток національної спадщини.

Музейна практика включає такі етапи: підготовчий (він розпочинається під час вивчення навчальних курсів («Історія первісного суспільства», «Археологія», «Музеезнавство», «Джерелознавство та історіографія», «Історія України», «Етнографія» та інших), у процесі яких студенти одержують окремі відомості про роль музеїв у збереженні етнокультурної спадщини українців); основний (безпосередня робота на базі практики); підсумковий (підготовка звітної документації, її захист і підсумкове оцінювання) [17, с. 6-8].

У ході практики студенти в повному обсязі виконують обов'язки наукових співробітників музею і набувають різні професійні компетентності: здатність планувати, організовувати та керувати роботою музейної установи; планувати та реалізувати науково-дослідницьку та виховну роботи; впроваджувати інноваційні методи експозиційної і виставкової діяльності. Водночас вони активно розвивають свої комунікативно-навчальні вміння, а саме: навчаються установлювати й підтримувати

контакти всередині; налагоджувати наукові зв'язки з представниками інших музейних установ; спілкуватися з відвідувачами музею для виявлення питань, найбільш цікавих для сучасної аудиторії; брати участь у науковій комунікації [17, с.14].

Практиканти узгоджують з керівником-методистом індивідуальний план; ведуть щоденник результатів власної діяльності; розробляють проект музейної експозиції з визначеної теми і тематико-експозиційний план; здійснюють пошук документів з теми дослідження у фондах; здобувають знання з методики створення шкільного музею; навчаються методики підготовки і проведення екскурсій. Найбільш відповідальною частиною цієї практики є екскурсія, адже у ході її підготовки студенти навчаються застосовувати інформаційні технології, опановують методику роботи з джерелами та текстом. Наприклад, під час практики в Івано-Франківському обласному музеї визвольної боротьби імені Степана Бандери студенти намагаються «оживити» експозицію за допомогою засобів «живої історії», а також знімають проморолики для музею, розповідають про історію конкретних експонатів через соцмережі [11].

Висновки. Отже, археологічна, етнографічна та музейна практики дають можливість студентам спеціальності «Історія та археологія» не тільки поглиблювати раніше здобуті теоретичні знання, а й закріпити їх у ході практичної діяльності. Індивідуальні завдання, які виконують студенти під керівництвом кваліфікованих методистів та представників від баз практики, передбачають різні форми роботи і забезпечують всебічну підготовку майбутніх наукових працівників, фахівців з історії та археології. Крім цього, тісна співпраця з базами практик дає можливість частково вирішувати проблему працевлаштування під час чи після завершення навчання.

Загалом інтеграція трьох видів практик демонструє комплексний підхід до фахової підготовки здобувачів вказаної спеціальності. У результаті здійснюється випуск фахівців, здатних не лише вивчати, а й досліджувати, зберігати та популяризувати історико-культурну спадщину населення Українських Карпат та України загалом.

Вважаємо, що подальші дослідження цієї проблематики мають бути спрямовані на впровадження цифрових технологій у навчальний процес, зокрема використання 3D-моделювання археологічних знахідок, інтерактивного «оживлення» музейних експозицій, археологічних та етнографічних об'єктів. Детальнішого вивчення потребує ціннісно-мотиваційний вплив практичної діяльності на студентів (особливо під час опитування старожилів), на формування їхньої національної свідомості, патріотизму та відповідального ставлення до збереження етнокультурної спадщини в умовах викликів сьогодення.

Література:

1. Томенчук Б., Кочкін І. Навчально-методичні вказівки «Археологічна навчальна практика» для підготовки бакалаврів зі спеціальності 032 «Історія і археологія». Івано-Франківськ, 2019. 89 с.
2. Романець В., Кугутяк М., Кочкін І. Дослідження Надвірнянського міського замку у 2009 р. *Карпати: людина, етнос, цивілізація*. 2010. №2. С. 186-197.
3. Томенчук Б., Кугутяк М., Мельничук О. Дослідження Галицької археологічної експедиції у 2006 році. *Галичина*. 2006-2007. №12-13. С.47-50.
4. Томенчук Б., Кугутяк М., Романець В., Кочкін І. Підсумки перших охоронних археологічних досліджень Гошівського монастиря, проведених в 2016 –2017 роках Карпатською історико-археологічною експедицією. *Карпати: людина, етнос, цивілізація*. 2017–2018. Вип. 7–8. С. 40-47.
5. Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 288 с.
6. Паньків М. Організація польових досліджень з етнографії. Посібник. Івано-Франківськ, 2005. 123 с.
7. Костючок П., Боян-Гладка С. Навчально-методичні вказівки «Етнографічна навчальна практика» для підготовки бакалаврів зі спеціальності 032 «Історія і археологія». Івано-Франківськ, 2024. 93 с.
8. Боян-Гладка С. Збереження бойківської традиційної культури (на матеріалах польових досліджень у населених пунктах Вишків і Сенечів Вигодської територіальної громади Івано-Франківської області). *Карпати: людина, етнос, цивіл.* 2023. №9. С. 112-120
9. Боян-Гладка С. Гуцульський тканий рушник: сакральні-обрядові значення (на польових матеріалах с. Криворівня Верховинського району Івано-Франківської області). *Карпати: людина, етнос, цивілізація*. 2024. №10. С. 234–245.
10. Дрогобицька О. Наукова та культурно-освітня діяльність Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери. *Вісник гуманітарних наук*. 2025. №6. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15181734>
11. Дрогобицька О. Використання «живої історії» в сучасному музейництві. *Вісник гуманітарних наук*. 2025. №7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15545215>
12. Кочкін І. Музей археології Прикарпаття. В кн.: Енциклопедія трипільської цивілізації. К., 2004. Т.ІІ. С. 358.
13. Тут традиції не показують – ними живуть. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.facebook.com/liliasherbin/posts/pfbid0RvisQnvRFH8YJrXANE1YpfpZYb3dVQ4FJFEsQLwjVQDLBQE6WX9Jvd7hj4sPWDV1>
14. Корнич – село, де традиція дихає, а ремесло звучить живим голосом. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.facebook.com/kolo.cult/posts/pfbid0G8wTeMhUfVRmwAKR4D29ygrhExn2AsnCCjoiVr6hh3Bb4hqTzoLFpHUhMgC68azK1>
15. Маньковська Р. Івано-Франківський краєзнавчий музей [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: Наукова думка, 2005. 672 с.: іл. Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Ivano_Frank_muzey (дата: 22.10.2025).
16. Дрогобицька О. Музейна практика в системі підготовки студентів спеціальності 32 «Історія та археологія». *Музейна педагогіка в науковій освіті: збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 25 листопада 2021 р.* Київ: Національний центр «Мала академія наук України», 2021. Ч. 2. С. 29-32.

17. Дрогобицька О. Музейна практика: Методичні рекомендації для студентів IV курсу спеціальності 032 «Історія та археологія» (ОР бакалавр). Івано-Франківськ: ПНУ, 2024. 62 с.

References:

1. Boian-Hladka, S. (2023). Zberezhennia boikivskoi tradytsiinoi kultury (na materialakh polovykh doslidzhen u naselenykh punktakh Vyshkiv i Senechiv Vyhodskoi terytorialnoi hromady Ivano-Frankivskoi oblasti) [Preservation of Boiko traditional culture (based on field research materials in the settlements of Vyshky and Senechiv of the Vyhoda territorial community of Ivano-Frankivsk region)]. *Karpaty: liudyna, etnos, tsyvilizatsiia*, (9), 112–120. [in Ukrainian].

2. Boian-Hladka, S. (2024). Hutsulskyi tkanyi rushnyk: sakralno-obriadove znachennia (na polovykh materialakh s. Kryvorivnia Verkhovynskoho raionu Ivano-Frankivskoi oblasti) [Hutsul woven rushnyk: Sacral-ritual significance (based on field materials from the village of Kryvorivnia, Verkhovyna district, Ivano-Frankivsk region)]. *Karpaty: liudyna, etnos, tsyvilizatsiia*, (10), 234–245. [in Ukrainian].

3. Drohobyska, O. (2021). Muzeina praktyka v systemi pidhotovky studentiv spetsialnosti 32 «Istoriia ta arkhelohiia» [Museum practice in the system of training students in specialty 32 «History and Archeology»]. In *Muzeina pedahohika v naukovi osviti: zbirnyk tez dopovidei uchasnykiv Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii* (Pt. 2, pp. 29–32). Kyiv: Natsionalnyi tsentr «Mala akademiia nauk Ukrainy». [in Ukrainian].

4. Drohobyska, O. (2024). Muzeina praktyka: Metodychni rekomendatsii dlia studentiv IV kursu spetsialnosti 032 «Istoriia ta arkhelohiia» (OR bakalavr) [Museum practice: Methodological recommendations for 4th-year students of specialty 032 «History and Archeology» (BA level)]. PNU. [in Ukrainian].

5. Drohobyska, O. (2025). Naukova ta kulturno-osvitnia diialnist Ivano-Frankivskoho oblasnoho muzeiu vyzvolnoi borotby imeni Stepana Bandery [Scientific and cultural-educational activity of the Ivano-Frankivsk regional museum of liberation struggle named after Stepan Bandera]. *Visnyk humanitarnykh nauk*, (6). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15181734> [in Ukrainian].

6. Drohobyska, O. (2025). Vykorystannia «zhyvoi istorii» v suchasnomu muzeinytstvi [The use of «living history» in modern museology]. *Visnyk humanitarnykh nauk*, (7). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15545215> [in Ukrainian].

7. Hlushko, M. (2008). Metodyka polovoho etnografichnoho doslidzhennia: navch. posib. [Methodology of field ethnographic research: Study guide]. Vyd. tsentr LNU im. I. Franka. [in Ukrainian].

8. Kornych – selo, de tradytsiia dykhaie, a remeslo zvuchyt zhyvym holosom. [Kornych – a village where tradition lives on and craftsmanship sounds alive]. Retrieved from: <https://www.facebook.com/kolo.cult/posts/pfbid0G8wTeMhUfVRmwAKR4D29yrxhExn2AsnCCjoiVr6hh3Bb4hqTzoLFpHUHmgC68azKl> [in Ukrainian].

9. Kochkin, I. (2004). Muzei arkhelohii Prykarpattia [Museum of Archaeology of the Precarpathian Region]. U: *Entsyklopediia trypilskoi tsyvilizatsii* (T. II, s. 358). Kyiv. [in Ukrainian].

10. Kostyuchok, P., & Boian-Hladka, S. (2024). Navchalno-metodychni vказivky «Etnografichna navchalna praktyka» dlia pidhotovky bakalavriv zi spetsialnosti 032 «Istoriia i arkhelohiia» [Educational and methodological guidelines «Ethnographic educational practice» for bachelor training in specialty 032 «History and Archeology»]. [in Ukrainian].

11. Mankovka, R. (2005). Ivano-Frankivskiy kraieznavchyi muzei [Ivano-Frankivsk regional history museum]. In V. A. Smolii (Ed.), *Entsyklopediia istorii Ukrainy : T. 3: E-Ÿ* (pp. 672). Natsionalna akademiia nauk Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. Naukova dumka. Retrieved October 22, 2025, from http://www.history.org.ua/?termin=Ivano_Frank_muzei [in Ukrainian].

12. Pankiv, M. (2005). Orhanizatsiia polovykh doslidzhen z etnografii. Posibnyk. [Organization of field research in ethnography: A guide]. [in Ukrainian].

13. Romanets, V., Kuhutiak, M., & Kochkin, I. (2010). Doslidzhennia Nadvirnianskoho miskoho zamku u 2009 r. [Research on Nadvirna Town Castle in 2009]. *Karpaty: liudyna, etnos, tsyvilizatsiia*, (2), 186–197. [in Ukrainian].

14. Tomenchuk, B., & Kochkin, I. (2019). Navchalno-metodychni vkazivky «Arkheolohichna navchalna praktyka» dlia pidhotovky bakalavriv zi spetsialnosti 032 «Istoriia i arkheolohiia» [Teaching and methodological guidelines «Archaeological Training Practice» for the preparation of bachelors in the specialty 032 «History and Archaeology»]. Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian].

15. Tomenchuk, B., Kuhutiak, M., & Melnychuk, O. (2006–2007). Doslidzhennia Halytskoi arkheolohichnoi ekspedytsii u 2006 rotsi [Research by the Galician Archaeological Expedition in 2006]. *Halychyna*, (12–13), 47–50. [in Ukrainian].

16. Tomenchuk, B., Kuhutiak, M., Romanets, V., & Kochkin, I. (2017–2018). Pidsumky pershykh okhoronnykh arkheolohichnykh doslidzhen Hoshivskoho monastyria, provedenykh v 2016–2017 rokakh Karpatskoiu istoryko-arkheolohichnoiu ekspedytsiieiu [Results of the first protective archaeological research of the Goshiv Monastery, conducted in 2016–2017 by the Carpathian Historical and Archaeological Expedition]. *Karpaty: liudyna, etnos, tsyvilizatsiia*, (7–8), 40–47. [in Ukrainian].

17. Tut tradytsii ne pokazuiut – nymy zhyvut [Here, traditions are not just displayed – they are lived]. Retrieved from: <https://www.facebook.com/liliasherbin/posts/pfbid0RvisQnvrRFH8YJrXANE1YpfpZYb3dVQ4FJFEsQLwjVQDLBQE6WX9Jvd7hj4sPWDVI>.